

**Марченко С. М., к.е.н.,
професор кафедри маркетингу
ННІ «Управління, економіки та бізнесу»,
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
м. Київ**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ПРАВНИЧИХ ДИСЦИПЛІН:**

ІНТЕГРАЦІЯ МЕНТОРСЬКОГО ПІДХОДУ ТА ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

Сучасна система юридичної освіти потребує глибокої трансформації, спрямованої на розвиток практичних, етичних і комунікативних компетентностей здобувачів. Застарілі репродуктивні методи не відповідають викликам часу, коли юрист має бути не лише фахівцем з права, а й аналітиком, комунікатором, стратегом [1]. Модернізація методики викладання правничих дисциплін вимагає поєднання інноваційного освітнього середовища з менторським підходом, який сприяє формуванню у студентів внутрішньої мотивації, відповідальності та професійної самосвідомості [2].

Менторство у правничій освіті є сучасною педагогічною стратегією, спрямованою на підтримку студентів у процесі професійного становлення. На думку Н. Г. Ничкало, ментор виступає не лише джерелом знань, а й «фасилітатором особистісного розвитку» [3].

У практиці вищої школи менторський підхід реалізується через:

- індивідуальні консультації та наставництво під час проходження практики;
- супровід студентських проектів та участі у дебатах;
- створення атмосфери партнерства між викладачем і здобувачем.

Такі форми роботи сприяють розвитку професійної етики, рефлексивного мислення та здатності до прийняття правових рішень в умовах невизначеності.

Інноваційність у викладанні правничих дисциплін полягає у впровадженні технологій, що забезпечують активну участь здобувачів у процесі навчання. Вони перетворюються з пасивних слухачів у дослідників, аналітиків і творців власних знань.

До ефективних інноваційних практик належать:

- технологія змішаного навчання (blended learning), яка поєднує традиційні лекції з онлайн-компонентом;
- метод «перевернутого класу», коли теоретичний матеріал опрацьовується самостійно, а заняття присвячуються аналізу кейсів;
- імітаційні судові процеси та рольові ігри, що відтворюють реальні професійні ситуації;
- гейміфікація навчання через інтерактивні тести, правові квести, цифрові симуляції;
- застосування штучного інтелекту та баз даних судової практики, зокрема ChatGPT, CaseLaw, LawHUB [4].

Інноваційні методи дають змогу сформуванню у здобувачів аналітичне мислення, цифрову грамотність, здатність до роботи в команді та правову креативність.

Зацікавленість і внутрішня мотивація здобувачів є передумовою ефективного навчання. Як підкреслює Д. Колб, «навчання відбувається лише тоді, коли людина емоційно включена у власний досвід» [5]. Завдання викладача – створити навчальне середовище, у якому здобувач відчуває не тиск, а підтримку, бачить сенс у вивченні дисципліни та розуміє її зв'язок із майбутньою професійною діяльністю. Викладач-ментор повинен заохочувати самостійну роботу, дискусії, рефлексію, командні проекти, що формують інтерес до професії юриста та сприяють самоактуалізації здобувачів освіти.

Отже, модернізація методики викладання правничих дисциплін передбачає комплексне оновлення педагогічних підходів. Її ефективність залежить від гармонійного поєднання менторства, інновацій та мотиваційно-ціннісного підходу. Викладач має бути не лише джерелом знань, а й наставником, фасилітатором та натхненником. Саме така модель навчання дозволить сформувати нового типу юриста — гуманного, критично мислячого, етичного і технологічно підготовленого фахівця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бех І.Д. Сучасна педагогіка вищої школи: ціннісно-орієнтаційний підхід. Київ: Либідь, 2020.
2. Козак О.Л. Інтерактивні технології у підготовці юристів. Харків: Право, 2019.
3. Ничкало Н.Г. Менторство як чинник професійного розвитку майбутніх фахівців. Професійна освіта: методологія, теорія та практика. 2021. № 1. С. 45-52.
3. Риженко Ю.М. Інноваційні методики викладання правничих дисциплін у контексті цифрової трансформації. Юридична освіта і наука. 2023. № 2. С. 14-19.
4. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. New Jersey: Prentice Hall, 2015.

**Мельниченко Р.В., к.ю.н., доцент,
завідувач кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ**

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРАВНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

У добу цифрової трансформації юридична освіта стикається з новими викликами та можливостями. Дистанційні платформи, що активно розвинулися в період пандемії COVID-19, забезпечили міцну основу для цифровізації навчального процесу та дистанційної комунікації між викладачем і студентом. Водночас сьогодні освітній простір стикається з ще новішими викликами невпинної цифровізації, зокрема зі стрімким розвитком штучного інтелекту (ШІ). Його значну роль не можна ігнорувати, особливо викладачам, які працюють із прогресивною молоддю та щодня виконують численні повторювані й механічні завдання. Потенційний вплив генеративного ШІ на юридичну професію та юридичну освіту полягає в тому, що ШІ не замінить викладачів або юристів, але ті викладачі, які використовуватимуть ШІ, замінять тих, хто цього не робитиме [1, с. 431]. Штучний інтелект забезпечує новий рівень автоматизації рутинних процесів, персоналізації навчання та стимулювання зацікавленості студентів, проте одночасно зумовлює трансформацію педагогічних методик, зокрема потребує більш свідомого підходу викладачів до підготовки завдань для студентів, аби забезпечити їхню академічну доброчесність.

В умовах дистанційного навчання цифрові платформи виступають невід'ємним елементом освітнього процесу, а їхній внесок у організацію навчання є надзвичайно значущим. Водночас навіть у форматі очного навчання такі платформи, як Teams, Moodle, Canvas та подібні, забезпечують збереження навчальних матеріалів, систематизацію домашніх завдань та постійний доступ до ресурсів. Крім того, ці інструменти створюють можливості для інтерактивного навчання, включно з проведенням опитувань, тестуванням та реалізацією групових проєктів, що сприяє активній участі студентів і розвитку навичок самостійного навчання та критичного мислення.

Якщо роль цифрових платформ у навчальному процесі є загальновизнаною, то значно цікавішим і водночас делікатнішим питанням залишається інтеграція штучного інтелекту, оскільки його застосування потребує більш обачного та методично виваженого підходу. Використання штучного інтелекту у викладанні юридичних дисциплін надає викладачеві низку суттєвих переваг, як от, наприклад, швидке генерування великої кількості юридичних кейсів та сценаріїв судових справ на основі реальної практики для практичних занять; підготовка тестів та завдань для перевірки знань студентів на базі заздалегідь перевірених викладачем матеріалів; моделювання сценаріїв укладення міжнародних угод, медіації чи переговорів з клієнтами. Усе зазначене, але не виключно, підвищує ефективність підготовки та зменшує рутинне навантаження на викладача, одночасно дозволяє сприяти розвитку практичних навичок у студентів. Практика засвідчує, що штучний інтелект нівелює значний обсяг механічної та рутинної роботи для викладачів, залишаючи їм більше часу та простору для інтелектуальної діяльності —